

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004866

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 27-08-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хирбу Вадим Олексійович

2. Vadym Khyrbu

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 072

Назва наукової спеціальності: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Фінанси, банківська справа та страхування

Дата захисту: 27-08-2026

Спеціальність за освітою: Економіка

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 000000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15442

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.71.25, 06.73, 06.73.35

Тема дисертації:

1. Трансформація фондового ринку України під впливом цифровізації та макроекономічної нестабільності
2. Transformation of the Ukrainian Stock Market under the Influence of Digitalization and Macroeconomic Instability

Реферат/анотація:

1. Хирбу В.О. Трансформація фондового ринку України під впливом цифровізації та макроекономічної нестабільності. — Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (07 — Управління та адміністрування). — Національний університет «КієвоМогилянська академія», Київ, 2026. Дисертаційне дослідження присвячене розробці теоретико-методологічних засад та науково-обґрунтованого інструментарію для комплексного оцінювання процесів регулювання і розвитку фондових бірж України в умовах фінансової нестабільності, повномасштабної військової агресії та євроінтеграційних трансформацій. Актуальність дослідження визначається критичним станом вітчизняного ринку капіталу, для якого характерна деградаційна консолідація біржової інфраструктури, домінування державних боргових інструментів (понад 80% біржового обороту), практична атрофія корпоративного сегменту та капіталізація лістингових компаній менше 1% ВВП, що суттєво відрізняється від показників аналогічних ринків

Центральної та Східної Європи. У першому розділі досліджено еволюцію теоретичних концепцій аналізу фондового ринку від класичної економічної теорії до сучасних міждисциплінарних підходів, що інтегрують теорію складності, поведінкову економіку та інституціоналізм. Систематизовано функціональне призначення фондового ринку як складного інформаційно-фінансового механізму в економічній системі. Здійснено компаративний аналіз чотирьох основних регуляторних моделей: англо-американської, континентально-європейської, азійської та скандинавської, виявлено тенденції їхньої конвергенції та релевантного досвіду для України в умовах євроінтеграції. У другому розділі проведено емпіричне дослідження динаміки та волатильності фондових індексів в умовах системних шоків 2019–2025 років, включаючи пандемічну кризу та повномасштабне вторгнення. Застосовано методологію GARCH-моделювання для квантифікації кластеризації волатильності та виявлення режимів ринкової невизначеності. Встановлено, що сума параметрів $\alpha + \beta$ наближається до одиниці, що свідчить про високу персистентність ринкових шоків. Методом Дібольда-Ілмаза доведено асиметричний характер spillover-ефектів: Україна є нетто-реципієнтом шоків з розвинених ринків з нетто-індексом від -20 до -40 в.п. Запропоновано модифіковану CAPM-модель з преміями за країновий ризик, неліквідність і специфічні фактори для оцінювання інвестиційних стратегій в умовах обмеженої ліквідності. Гібридний GARCH-VaR підхід демонструє частоту порушень прогнозів 4,12% проти 6,24% у параметричній нормальній моделі. Розроблено комплексну систему оцінювання ринкових ризиків на основі VaR/CVaR та сценарного VAR-моделювання, що охоплює три альтернативні траєкторії розвитку ринку на горизонт 2025–2027 рр.: від падіння індексу ПФТС на 35,6% (песимістичний) до зростання на 42,7% (оптимістичний). У третьому розділі ідентифіковано систему з чотирьох взаємопов'язаних інституційних пасток фондового ринку України на основі теорії залежності від попереднього шляху: пастка низької капіталізації, пастка державних запозичень, пастка регуляторного арбітражу та пастка інформаційної асиметрії. Пастка низької капіталізації формує замкнений цикл: відсутність інституційних інвесторів, низька ліквідність та відсутність стимулу для первинного розміщення акції – збереження капіталізації менше 1% ВВП при нормі 28–52% у країнах ЦСЄ. Наукова новизна дисертації полягає у вперше розробленій адаптивній ризик-орієнтованій моделі регулювання фондових бірж з механізмами зворотного зв'язку; вперше сформованих концептуальних підходах до систематизації інституційних пасток на основі теорії path dependence; удосконалений VAR-методології для оцінювання впливу державної боргової політики з включенням євроінтеграційних змінних та сценарним аналізом капіталізації до 2031 р.; удосконалених підходах до класифікації інвестиційних стратегій за критерієм регуляторної сумісності з MiFID II. Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю їх використання державними та приватними установами під час підготовки аналітичних матеріалів і формування пропозицій щодо вдосконалення механізмів функціонування фондового ринку України в умовах цифрової трансформації економіки. Результати дослідницької роботи були частково використані Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку під час підготовки аналітичних матеріалів, внутрішніх досліджень та при вдосконаленні механізмів функціонування окремих процесів в умовах цифрової трансформації та макроекономічної нестабільності. Ключові слова: фондовий ринок, фінансовий ринок, цифровізація, фінансові технології, інвестиційні активи, макроекономічна нестабільність, блокчейн, управління активами, облігації, альтернативні інвестиції, інвестиційна привабливість, сценарний аналіз, управління ризиками, ринкові індекси, країни, що розвиваються.

2. Khyrbu V. O. Transformation of the Ukrainian Stock Market under the Influence of Digitalization and Macroeconomic Instability. — Manuscript. PhD thesis to obtain the degree of Doctor of Philosophy in the Programme Subject Area 072 «Finance, Banking and Insurance» (07 — Management and Administration). — National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2026. The dissertation is devoted to the development of theoretical-methodological foundations and scientifically grounded tools for comprehensive assessment of the regulation and development processes of Ukrainian stock exchanges under conditions of financial instability, full-scale military aggression, and European integration transformations. The relevance of the research is determined by the critical state of the domestic capital market, characterized by a degradational consolidation of exchange infrastructure, dominance of government debt instruments (over 80% of exchange turnover), practical atrophy of

the corporate segment, and market capitalization of listed companies below 1% of GDP. The first section traces the evolution of stock market analysis theories from classical economics to contemporary interdisciplinary approaches integrating complexity theory, behavioral economics, and institutionalism. A comparative analysis of four regulatory models: Anglo-American, Continental European, Asian, and Scandinavian is conducted, revealing convergence trends and relevant best practices for Ukraine under EU integration. The second section presents empirical research on stock index dynamics and volatility under systemic shocks of 2019–2025, including the pandemic crisis and full-scale invasion. GARCH modeling reveals high volatility persistence ($\alpha + \beta$ approaching unity). The Diebold-Yilmaz methodology confirms asymmetric spillover effects: Ukraine is a net recipient of shocks from developed markets (net index from -20 to -40 p.p.). A modified CAPM with country risk, illiquidity, and specific risk premiums is proposed. A VAR-based scenario framework yields three trajectories for 2025–2027: from -35.6% (pessimistic) to +42.7% (optimistic) for the PFTS index. The hybrid GARCH-VaR approach demonstrates superior accuracy with a violation rate of 4.12%. The third section identifies four institutional traps in the Ukrainian stock market using path dependence theory: the low capitalization trap, the government borrowing trap, the regulatory arbitrage trap, and the information asymmetry trap. The low-capitalization trap forms a self-reinforcing cycle: absent institutional investors, effects low liquidity as result, no IPO incentive effects on persistent capitalization below 1% of GDP against a norm of 28–52% in Central and Eastern European peers. The scientific novelty consists of the first-ever development of an adaptive risk-oriented exchange regulation model with feedback mechanisms; first-ever systematization of institutional traps using path dependence theory; an improved VAR methodology incorporating EU integration variables and scenario analysis through 2031; and improved investment strategy classification by regulatory compatibility with MiFID II. The practical value of the findings lies in their applicability across several domains. The National Securities and Stock Market Commission of Ukraine (NSSMC) may draw on the results when preparing analytical materials and developing proposals aimed at improving the regulatory mechanisms governing the Ukrainian securities market amid the digital transformation of the economy. The research findings have been partially applied by the National Securities and Stock Market Commission of Ukraine in the preparation of analytical materials and internal studies, as well as in the improvement of regulatory processes under conditions of digital transformation and macroeconomic instability. Keywords: stock market, financial market, digitalization, financial technologies, investment assets, macroeconomic instability, blockchain, asset management, bonds, alternative investments, investment attractiveness, scenario analysis, risk management, market indexes, developing countries.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Хирбу В.О. Становлення фондових ринків в Східній Європі та Україні: ключові відмінності // Ефективна економіка. — 2025. — № 4.
- Хирбу В.О. Роль державної політики у розвитку неефективних ринків капіталу: міжнародний досвід та імплікації для України // Економіка, Фінанси, Право. — 2025. — № 09. с. 92-101.
- Хирбу В.О. Роль державної політики у стабілізації фінансових ринків під час глобальних криз: міжнародні уроки та перспективи для України // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». — 2025. — № 12. с. 294–301.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прімерова Олена Константинівна

2. Olena Primierova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3967-1982

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Примостка Людмила Олександрівна

2. Ludmila Prymostka

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5490-2112

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана

Код за ЄДРПОУ: 02070884

Місцезнаходження: просп. Берестейський (Перемоги), Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богріновцева Людмила Миколаївна
2. Liudmyla Bohrinovtseva

Кваліфікація: к. е. н., доцент, 08.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-9597-1085**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія статистики, обліку та аудиту**Код за ЄДРПОУ:** 04837462**Місцезнаходження:** вул. Підгірна, Київ, 04107, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Державна служба статистики України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Долінський Леонід Борисович
2. Leonid Dolinskyi

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6491-5507**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Кієво-Могилянська академія"**Код за ЄДРПОУ:** 16459396**Місцезнаходження:** вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** 03wfca816**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Сова Євгеній Станіславович
2. Yevgenii Sova

Кваліфікація: д. філософ, 072**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-8158-7031**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Кієво-Могилянська академія"**Код за ЄДРПОУ:** 16459396**Місцезнаходження:** вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кужелев Михайло Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кужелев Михайло Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Басенко Олена Едуардівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна